

JOHAN POLLEMA (69) IS DOL OP DE AFSLUITDIJK

'HET WAS DESTIJD'S EEN WERELDWONDER'

Honderd jaar geleden werd gestart met de eerste werkzaamheden voor de aanleg van de Afsluitdijk. Johan Pollema, eigenaar van de hengelsportwinkel in Zurich (Friesland), verzamelde in de loop der jaren duizenden kaarten, foto's en prenten van de 32 kilometer lange dam. Hij raakte al op jonge leeftijd gefascineerd door de dijk en is hem minstens tienduizend keer overgegaan.

Aanleg van de Spuisluizen aan 't Kornwerderzand.

Op de keukentafel liggen vijf polsdikke, in leer gebonden albums vol met Ansichtkaarten, foto's en prenten van de Afsluitdijk. Keurig zitten ze in plastic insteekhoesjes. Johan Pollema heeft ze zojuist van zolder gehaald. "Dit is slechts een selectie, want mijn complete verzameling bestaat uit 180 albums", vertelt hij. "Er zitten foto's bij die nergens anders zijn te zien. Ik heb daarnaast ook enkele bijzondere gereedschappen waarmee de dijk destijds is aangelegd", legt hij uit, al bladerend door de boeken. In zwart-wit en kleur trekt een tijdsbeeld voorbij: de aanleg van de Afsluitdijk, de bouw van de sluizen, de oorlogsperiode, de woongemeenschappen op de werkeilanden Breezanddijk en Kornwerderzand, de eerste auto's op de rijbaan, winterkou en ijsschotsen op het IJsselmeer, het monument met de uitkijktoren.

PRESTIGEPROJECT

Achterop zijn de Ansichtkaarten beschreven met een groet en het adres. Ze gingen naar Oosterbeek, Harderwijk, Bussum, soms ook naar Amerika en Canada om vrienden en kennissen deelgenoot te maken van de 32 kilometer lange dam die de

Waddenzee en het IJsselmeer doorsnijdt. "Het was destijds een wereldwonder, een prestigeobject. Arbeiders hier uit Zurich hebben geholpen bij de aanleg", vertelt Johan.

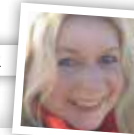
'TIK TIK'

Al van jongs af aan is hij gefascineerd door de dijk. Toen hij twaalf was, deed hij vakantiewerk bij een fabriek in Noord-Holland. Over de Afsluitdijk fietste hij ernaartoe. Er liep een betonnen fietspad langs de autoweg. Bij elke voeg bonkte zijn voorwiel een beetje. Vrachtwagens joegen langs hem heen. Auto's hadden nog geen stuurbevestiging en zwaaiden bij zijwind dichter naar hem toe. Hij trapte dapper door. "Om de tijd te doden telde ik de keren dat ik de drempels overging: steeds 'tik tik' onder mijn

Tekst: MARLOES DE MOOR

Foto's: MARIEKE VAN DER HEUDEN, PRIVÉARCHIEF

Links: tijdelijke huizen voor de werkers. Rechts: kleileem, wilgentenen en brokken steen vormen de fundering.

'Ik heb zelfs gedichten over de Afsluitdijk geschreven'

banden. Of ik zocht op het water de zwarte zwanen tussen de witte. Ik genoot van wat ik om me heen zag; de scheepjes, de vogels, de kerktoren in de verte. De mensen die half boven de ochtendmist uit torenden; een prachtig beeld vond ik dat. Ik heb er zelfs gedichten over geschreven."

PIEREN STEKEN

Later, op de middelbare school, reed Johan dagelijks met de brommer naar Den Helder om daar pieren te steken op de slikken. Hij bracht het aas vervolgens naar de vissers. "Op den duur ving ik duizenden kilo's zeepieren en bracht ze naar Scheveningen, Texel en Vlieland. "Sportvisserij was in de jaren zestig en zeventig heel populair. In Zurich had je vier hengelsportwinkels. Mensen stonden op zaterdagochtend in kilometerslange files om pieren in Zurich te kopen."

DE ENIGE WINKEL VAN ZURICH

Johan nam de hengelsportzaak, inmiddels de enige winkel van Zurich, destijds over van zijn voorganger. Nu en dan rinkelt de winkelbel. Dan verlaat hij even de keuken en is vanachter de deur een gedempt gesprek met een klant hoorbaar. "Die wilde een stempel hebben", zegt Johan als hij terugkeert. "Want ik ben ook stempelpost voor fietsers geworden. Ze volgen een fietsroute die langs buitenlandse plaatsnamen gaat. Gisteren kregen we nog Urkers over de vloer, die bezig waren met een puzzeltocht. Ze zochten naar het lelijkste souvenir. 'Ach jammer', zei ik 'Mijn vrouw is net naar Harlingen.' Grapje. Kan ze wel tegen, hoor. Toen hebben ze maar een foto van mij genomen."

DE WAARDE VAN DINGEN INZIEN

Al tientallen jaren is Johans hengelsportzaak dé blikvanger van Zurich. De opvallende glazen uitbouw is talloze keren door toeristen gefotografeerd. Johan verkoopt niet alleen visbenodigdheden, maar

ook curiosa, souvenirs en zelfontworpen Ansichtkaarten, stempels en postzegels van Zurich. "Om nog maar niet te spreken van mijn verzamelingen op zolder. Op school begon ik er al mee. Ik zocht naar oude rommel, muntjes, scherven. Het kon altijd wat opleveren. Ik kom uit een arme boerenfamilie; het was voor ons een manier om wat bij te verdienen. We hadden al snel door dat de wereld om ons heen veel groter was dan alleen het dorp. Al vroeg leerde ik daardoor de diepere betekenis en waarde van dingen om me heen te zien."

EIGEN BANKBIJLETJEN

Daarbij is Johan inventief. Als verwijzing naar het Zwitserse Zürich, de stad van het bankwezen, maakte hij zijn eigen bankbiljetten. Daarop prijken de portretten van zijn opa Sint Pollema en zijn oma Botje Wiersma. "De krant schreef erover. Niet veel later kreeg ik De Nederlandsche Bank op mijn dak. Het mocht niet. Ik ben zelfs nog bij het ministerie van Financiën geweest om uit te leggen dat ik die biljetten niet als betaalmiddel ging gebruiken. Om ze ervan te overtuigen, maakte ik een foto van het bankje hier op het erf: 'Kijk, dít is de Zurichse bank.'" Op de zijgevel van zijn winkel is een collage van zijn verzameling verdwaalde post te vinden. "De postcode van Zürich lijkt erg op die van het Friese Zurich. Zodoende werden brieven vaak eerst in Zwitserland bezorgd, waarna ze uiteindelijk bij mij terecht kwamen. Ook hier heb ik inmiddels een grote verzameling van."

TOERISTEN EN PASSANTEN

Zijn vindingrijkheid levert hem veel enthousiaste reacties van toeristen en passanten op. Zo nemen trouwe klanten soms een zakje vers gevangen tong voor hem mee of een fles Bokma-jenever. En nog altijd komen er liefhebbers voor zijn aas, al hoeft Johan daar zelf geen pieren meer voor te steken. "Zagers worden tegenwoordig veel gebruikt. Ze worden via Parijs vanuit China hier gebracht. En ja, ook over de Afsluitdijk! ■"